

ÖZET

MITOLOJİNİN TÜRK TASAVVUFUNA ETKİLERİ

Cansın ASLANHAN

Mitolojinin Türk Tasavvufuna Etkileri adlı bu çalışma, giriş ve dört bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde “mitoloji” kavramının detaylı açıklaması yapılmış ve mitoloji alanında yapılan çalışmalarla bu kavram desteklenmeye çalışılmıştır. Ardından mitoloji, din ve tasavvuf ilişkisi çerçevesinde ele alınmış ve tasavvufta yer alan önemli kavramlar, konunun teorik kısmının anlaşılması için özetlenmiştir.

Birinci kısımda, Antik Yunan, Roma ve Ortadoğu sahalarında ortaya çıkan, yaratılış mitosları, törenler ve ritüellerin kökenleri incelenmiş ve bu törenlerin, tasavvufta var olan törenlerle karşılaştırılması yapılmıştır. Aynı zamanda gizem dinlerinde var olan öğretilerin kökeni, tasavvuftaki öğretiler bağlamında incelenmiştir.

İkinci bölümde, Hint-Budist mitolojisi bağlamında tasavvufi öğretiler incelenmiş ve bu mitolojilerin tasavvuf üzerinde etkileri, birtakım öğretiler çerçevesinde ele alınmıştır. Üçüncü bölümde, İran mitolojisinde var olan unsurların, tasavvuftaki yeri incelenmiş ve örneklemelere yer verilmiştir. Çalışmamızın dördüncü ve son bölümünde ise tasavvuf ve Şamanizm arasındaki ilişki karşılaştırmalı bir şekilde incelenmiş ve belirli çalışmaların ışığı altında bu karşılaştırmalar örneklendirilmiştir.

Anahtar Kavramlar: Mitoloji, Tasavvuf, Ritüel, Yaratılış, Antik Yunan, Roma, Hinduizm, Budizm, Şamanizm

ABSTRACT

This work, entitled The effects of mythology on Turkish Sufism, consists of an introduction and four parts. In the introduction section, a detailed description of the concept of “mythology” was made and this concept was tried to be supported by studies in the field of mythology. Then, mythology, religion and Sufism were discussed within the framework of the relationship and the important concepts in Sufism were summarized to understand the theoretical part of the subject.

In the first part, the origins of creation myths, ceremonies and rituals that appeared in ancient Greek, Roman and middle eastern areas were examined and compared with the ceremonies that existed in Sufism. At the same time, the origin of the teachings that exist in the religions of mystery has been studied in the context of the teachings in Sufism.

In the second chapter, Sufi teachings are examined in the context of Indo-Buddhist mythology and the effects of these mythologies on Sufism are discussed within the framework of a number of teachings. In the third chapter, the place of elements existing in Iranian mythology in Sufism is examined and examples are given. In the fourth and final part of our study, the relationship between Sufism and Shamanism was examined in a comparative way and these comparisons were exemplified in the light of certain studies.

Key Concepts: Mythology, Sufism, Ritual, Creation, Ancient Greece, Rome, Hinduism, Buddhism, Shamanism